

М. М. Іванік

Кіммеріджський вік і ярус

КІММЕРІДЖСЬКИЙ ВІК І ЯРУС (за назвою бухти та насел. пункту Кіммерідж на Пд. Англії, де виділено й описано стратотип ярусу) – третій вік пізнього відділу юрського періоду та відклади, що утворилися в той час. Кіммерідж. ярус (К. я.) встановлений 1849 франц. геологом А.-Д. д'Орбіні. Кіммерідж. вік тривав 150,8–155,6 млн р. тому. В типовому розрізі К. я. представлений глинистою товщею з числен. орган. залишками. Відповідно до Міжнар. стратигр. схеми він містить амоніт. зони (знизу вгору) *Pictonia baylei*, *Rasenia cumodoce*, *Aulacostephanus mutabilis*, *Aulacostephanus eudoxsus*, *Aulacostephanus autissiodorensis*. Перші дві та нижня частина зони *Aulacostephanus mutabilis* належать до нижнього, а верхня частина зони *Aulacostephanus mutabilis* і зони *Aulacostephanus eudoxsus* та *Aulacostephanus autissiodorensis* – до верх. під'ярусів. В Україні відклади К. я. виявлені у Дніпров.-Донец. западині, Донбасі, Криму, Переддобруджин. прогині, пд.-сх. частині Сх.-Європ. платформи та Карпатах. У Дніпров.-Донец. западині кіммерідж. відклади представлені зеленувато-сірими глинами з проверстками мергелів і глинистих глауконіт. пісків та пісковиків мор. походження. Макс. потуж. у центр. частині западини досягає 100–110 м. На окраїнах Донбасу кіммерідж. мор. відклади заміщуються червоно-брунат. лагун. глинами, які переверстуються з глинистими пісковиками та проверстками мергелів. У Зх. Криму К. я. складений глинистими вапняками з проверстками мергелів потуж. до 500–600 м, які у зх. напрямку замінюються ритміч. переверстуванням вапнистих глин, мергелів, рідше пісковиків потуж. 400–500 м. На мисі Меганом у Сх. Криму поширена своєрідна товща глин із проверстками пісковиків, конгломератів, вапняків, які до верху поступово замінюються глинистим флішем. Потужність глин там бл. 700 м. У Переддобруджин. прогині К. я. представлений строкатоколір. темно-сірими глинами з зеленуватим і блакит. відтінками. Трапляються прошарки алевролітів, пісковиків, доломітів, гіпсів, ангідритів і кам'яної солі. У пд.-зх. частині Сх.-Європ. платформи К. я. складений строкатими аргілітами, сіроколір. доломітами, вапняками, лінзами гіпс-ангідритами, потуж. яких 250–350 м. У пн.-зх. частині Передкарпат. прогину у межах К. я. – глинисті мікрит. вапняки. Місцями зустрічаються біогермні губкові, водоростеві вапняки з прошарками аргілітів і мергелів. Їхня заг. потуж. 450–600 м. У Внутр. Карпатах відклади К. я. достовірно не встановлені, лише у Мараморощ. кристаліч. масиві вік відкладів чивчин.

світи умовно приймається як кіммерідж-титонський. Див. також *Юрський період і юрська система, Мезозойська ера і група*.

Рекомендована література

1. Стратиграфія УРСР. Т. 7. Юра. К., 1969;
2. Стратиграфічні схеми фанерозою і докембрію України. К., 1993;
3. I. G. Ogg, G. Ogg, F. M. Gradstein. The concise Geologic Time Scale. Cambridge, 2008.

Бібліографічний опис:

Кіммеріджський вік і ярус / М. М. Іванік // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-6875>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).